ภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

Digital Leadership Affecting Internal Supervision of Schools under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3

วรางคณา พรมสี[1] คฑาเทพ จันทร์เจริญ[2] วีรพันธุ์ ศิริฤทธิ์[3]
Warangkana Promsri, Khathathep Chancharoen, Weeraphan Siririth

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับการนิเทศภายในของสถานศึกษา และ 3) ศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 332 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณด้วยวิธีการแบบขั้นตอน (Stepwise)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการแสวงหาความรู้ ด้านการส่งเสริม สนับสนุน อย่างมีส่วนร่วม ด้านวัฒนธรรมดิจิทัล ด้านการรู้ดิจิทัล ด้านการสื่อสารดิจิทัล และด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) ระดับการนิเทศภายในสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากด้านการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการประเมินผล และด้านการวางแผนการนิเทศ 3) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา ได้แก่ ด้านการแสวงหาความรู้ ด้านการรู้ดิจิทัล ด้านวัฒนธรรมดิจิทัล และด้านการส่งเสริม สนับสนุนอย่างมีส่วนร่วม โดยสมการพยากรณ์ได้ทั้งในรูปแบบคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = 1.035 + 0.413(x_5) + 0.170(x_3) + 0.101(x_4) + 0.071(x_6)$ และคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z}_y = 0.492(x_5) + 0.201(x_3) + 0.120(x_4) + 0.097(x_6)$

คำสำคัญ (Keywords): ภาวะผู้นำดิจิทัล; การนิเทศภายในสถานศึกษา; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to study: 1) the level of digital leadership among school administrators, 2) the level of internal supervision within schools, and 3) the digital leadership factors affecting internal school supervision under the Chiang Rai Primary

Received: 2026-06-02 Revised: 2026-08-04 Accepted: 2026-08-07

[1] สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย Master of Educational Administration, Graduate School, Chiang Rai College. E-mail: warangkana.promsri27@gmail.com

[2] อาจารย์ประจำ วิทยาลัยเชียงราย Lecturer of Chiangrai College. E-mail: Katatap@crc.ac.th

[3] อาจารย์ประจำ วิทยาลัยเชียงราย Lecturer of Chiangrai College. Corresponding author E-mail: Dr.W.siriirth@gmail.com

Educational Service Area Office 3. This study employed a quantitative research methodology with a sample size of 332 participants. Questionnaires were used as the tool for data collection. The statistics utilized for data analysis included percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and Stepwise multiple regression analysis.

The research findings revealed that: 1) The overall and individual aspects of digital leadership among school administrators were at a high level. Ranking from highest to lowest were knowledge acquisition, participatory promotion and support, digital culture, digital literacy, digital communication, and digital vision. 2) The overall and individual aspects of internal school supervision were also at a high level. Ranking from highest to lowest were studying problems and needs, conducting supervision, evaluation, and planning supervision. 3) The digital leadership factors affecting internal school supervision included knowledge acquisition, digital literacy, digital culture, and participatory promotion and support. The predictive equations in both raw score and standardized score forms were as follows: $\hat{Y}$ = 1.035 + 0.413 (x_5) + 0.170(x_3) + 0.101 (x_4) + 0.071 (x_6) and $\hat{Z}_y$= 0.492 (x_5) + 0.201 (x_3) + 0.120 (x_4) + 0.097(x_6)

Keywords: Digital Leadership; Internal Supervision in Educational Institutions;
Primary Educational Service Area Office

บทนำ (Introduction)

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเทคโนโลยีดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้ระบบการศึกษาต้องปรับเข้าสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงดิจิทัลที่ประยุกต์ใช้นวัตกรรมสารสนเทศในการขับเคลื่อนการบริหารและการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีแห่งอนาคต (สุกัญญา แช่มช้อย, 2562; Sheninger, 2014) หัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงนี้ คือ ภาวะผู้นำดิจิทัล (Digital Leadership) ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมิได้หมายถึงเพียงทักษะการใช้อุปกรณ์หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐาน แต่เป็นกระบวนการหลอมรวมวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีการบริหารจัดการเชิงนวัตกรรม การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับเทคโนโลยีอย่างปลอดภัยและมีจริยธรรม ตลอดจนการส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคลากร (จิณณวัตร ปะโคทัง, 2561)

ในมิติบริหารงานวิชาการ การนิเทศภายใน (Internal Supervision) ตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ถือเป็นกลไกหลักในการยกระดับคุณภาพผู้เรียน ผ่านกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู ตั้งแต่การศึกษาสภาพปัญหา การวางแผน การนิเทศผ่านการสังเกตชั้นเรียนและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ไปจนถึงการประเมินและปรับปรุงผล (กรองทอง จิรเดชากุล, 2550) โดยภาวะผู้นำดิจิทัลทำหน้าที่เป็นกลไกขับเคลื่อนสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศ ผ่านการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเชิงพยานหลักฐาน การลดข้อจำกัดด้านเวลาและระยะทางด้วยระบบการนิเทศแบบผสมผสาน (Hybrid Supervision) และการปรับบรรยากาศจากการถูกประเมินไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันบนแพลตฟอร์มดิจิทัล

แม้งานวิจัยส่วนใหญ่ในช่วงปี พ.ศ. 2564-2568 จะชี้ว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิผลการบริหารและงานวิชาการในภาพรวม (กรทิพย์ นุแปงถา, 2567; พราวรวี ปัญญาดี, 2567; พิมพิลา อำนาจ, 2566) แต่งานวิจัยบางฉบับแย้งว่า มิติด้านวิสัยทัศน์และการสื่อสารดิจิทัลอาจไม่ได้ส่งผลต่อพฤติกรรมการนิเทศและการสอนของครูโดยตรง หากสถานศึกษายังเผชิญข้อจำกัดเชิงโครงสร้างพื้นฐานและความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล (จรินทร์ อุตสาหะ, 2564) ข้อโต้แย้งดังกล่าวนำไปสู่ ช่องว่างทางองค์ความรู้ (Research Gap) ที่ยังขาดการศึกษาเชิงลึกในบริบทสถานศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะทางภูมิศาสตร์และมีข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีอย่างเด่นชัด

สภาพการณ์นี้สอดคล้องกับบริบทของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 (อำเภอแม่จัน อำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่สาย และอำเภอเชียงแสน) ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาสูงชายแดน และถิ่นห่างไกล สถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กถึงขนาดปานกลางและโรงเรียนสาขาบนพื้นที่สูง มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม โดยเผชิญอุปสรรคสำคัญด้านความไม่เสถียรของสัญญาณอินเทอร์เน็ต โครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์ดิจิทัลไม่ครอบคลุม ความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยีของผู้เรียน ภาระงานบริหารที่หลากหลาย และการโยกย้ายครูบ่อยครั้ง ส่งผลให้การนิเทศภายในแบบดั้งเดิมที่เน้นการลงพื้นที่เยี่ยมชั้นเรียนโดยตรงทำได้ยาก ต้องใช้เวลาและงบประมาณสูง ทำให้การติดตามช่วยเหลือครูขาดความต่อเนื่อง

ดังนั้น การส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารในพื้นที่เฉพาะจึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการสร้าง "ระบบนิเวศการนิเทศดิจิทัล" (Digital Supervision Ecosystem) ที่ยืดหยุ่น เพื่อปรับเปลี่ยนจากการติดตามตรวจตราแบบดั้งเดิม ไปสู่ระบบการสนับสนุนทางวิชาการเชิงรุก ผ่านการโค้ชและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาชีพระหว่างโรงเรียน (Inter-school PLC) ซึ่งช่วยข้ามพ้นข้อจำกัดเชิงพื้นที่และการขาดแคลนทรัพยากร พร้อมหนุนเสริมครูในพื้นที่ห่างไกลให้ได้รับคำแนะนำทางวิชาการอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

จากสภาพปัญหา ข้อจำกัดเชิงบริบท และช่องว่างทางองค์ความรู้ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เพื่อสร้างองค์ความรู้เชิงประจักษ์ภายใต้บริบทพื้นที่เฉพาะ พร้อมให้ข้อมูลสารสนเทศสำคัญสำหรับผู้บริหารและหน่วยงานต้นสังกัดในการวางแผนยุทธศาสตร์ พัฒนาสมรรถนะดิจิทัล และออกแบบระบบการนิเทศภายในที่สอดคล้องกับสภาพจริงของพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็น องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล (สุกัญญา แช่มช้อย, 2562 ; เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2559; จิรพล สังข์โพธิ์ และคณะ, 2560; ภานุมาศ จันทร์ศรี, 2562 ; สุชญา โกมลวานิช และคณะ, 2563; นิศาชล บำรุงภักดี, 2563 CASTLE, 2009; Sheninger, 2014; Broadribb, K., 2014; Sullivan, 2017) จำนวน 6 ด้าน คือ 1) ภาวะผู้นำด้านการสื่อสารดิจิทัล 2) ภาวะผู้นำด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล 3) ภาวะผู้นำด้านการรู้ดิจิทัล 4) ภาวะผู้นำด้านวัฒนธรรมดิจิทัล 5) ภาวะผู้นำด้านการแสวงหาความรู้ และ 6) ภาวะผู้นำด้านการส่งเสริมสนับสนุน อย่างมีส่วนร่วม และกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2, 2565; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562 ; สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดแพร่, 2561; รัตติยา มะโน, 2561; จิติมา วรรณศรี, 2557; กฤษฎา สิงขร, 2552 : 23, อ้างถึงใน ศิริลักษณ์ กาศมณี, 2558 : 17 กรองทอง จิรเดชากุล, 2550) จำนวน 4 ด้าน คือ 1) การศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการของการนิเทศ2) การวางแผนการนิเทศ 3) การปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษา 4) การประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 139 โรงเรียน จำนวน 1,933 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3, 2568) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวน 332 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 139 แห่ง

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วง ระหว่างเดือนกรกฎาคม-เดือนธันวาคม พ.ศ. 2568

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดทฤษฎีและนิยามศัพท์เฉพาะ ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีคิดของลิเคิร์ท (Likert, 1932) โดยให้คะแนนแต่ละข้อ ดังนี้

5 หมายถึง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูในสถานศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศภายในของสถานศึกษา แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามวิธีคิดของลิเคิร์ท (Likert, 1932) โดยให้คะแนนแต่ละข้อ ดังนี้

5 หมายถึง การนิเทศภายในของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง การนิเทศภายในของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง การนิเทศภายในของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง การนิเทศภายในของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง การนิเทศภายในของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 ศึกษาเอกสารและกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ องค์ประกอบ และตัวชี้วัดของตัวแปรหลักให้ครอบคลุม

3.2 จัดทำตารางวิเคราะห์และยกร่างแบบสอบถาม ทำตารางวิเคราะห์โครงสร้าง (Blueprint) เชื่อมโยงตัวแปรสู่ข้อคำถาม แล้วยกร่างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert Scale)

3.3 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60–1.00 ไว้ใช้ในเครื่องมือ

3.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับแก้ไขภาษา ความชัดเจน และประเด็นข้อคำถามให้มีความสมบูรณ์

3.5 ทดลองใช้และหาค่าความเชื่อมั่น (Try-out & Reliability) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.936

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

4.1 ผู้วิจัยติดต่อไปยังสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงรายละเอียดการวิจัย และขอความอนุเคราะห์จากผู้ประสานงานในการรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาให้มีความครบถ้วน

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้หนังสือรับรองและแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์จากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 139 แห่ง ในการตอบแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ (Google Forms) โดยผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการประสานงานและรวบรวมข้อมูลกลับคืนในระหว่างเดือน กันยายน พ.ศ. 2568

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำนวน 332 ชุด จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบแล้วไปประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลส่วนบุคคลและสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ใน 6 ด้าน ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้านและรายข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 120-127)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายความว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายความว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายความว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายความว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายความว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุ

5.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ใน 4 ด้าน ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้านและรายข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 120-127)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายความว่า การนิเทศภายในของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายความว่า การนิเทศภายในของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายความว่า การนิเทศภายในของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายความว่า การนิเทศภายในของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายความว่า การนิเทศภายในของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลและการนิเทศภายในของสถานศึกษาโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Coefficient) แบบวิธี Stepwise

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 209 คน (ร้อยละ 63.00) อยู่ในกลุ่มอายุ 31-40 ปี จำนวน 166 คน (ร้อยละ 50.00) มีประสบการณ์การทำงานมากที่สุด 5-10 ปี จำนวน 157 คน (ร้อยละ 47.30) สถานภาพการดำรงตำแหน่งครู มากที่สุด จำนวน 237 คน (ร้อยละ 71.40)

2. ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$=4.01) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการแสวงหาความรู้ ($\bar{X}$=4.10) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ($\bar{X}$=3.90) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการสื่อสารดิจิทัล	3.92	0.57	มาก	5
2. ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล	3.90	0.53	มาก	6
3. ด้านการรู้ดิจิทัล	3.99	0.56	มาก	4
4. ด้านวัฒนธรรมดิจิทัล	4.03	0.56	มาก	3
5. ด้านการแสวงหาความรู้	4.10	0.56	มาก	1
6. ด้านการส่งเสริม สนับสนุน อย่างมีส่วนร่วม	4.09	0.64	มาก	2
รวม	**4.01**	**0.38**	**มาก**	

3. ระดับการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีค่าเฉลี่ย โดยรวม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$=4.10) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการของการนิเทศ ($\bar{X}$=4.31) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ ($\bar{X}$=4.00) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับการนิเทศภายในสถานศึกษา

ระดับการนิเทศภายในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการของการนิเทศ	4.31	0.45	มาก	1
2. ด้านการวางแผนการนิเทศ	4.00	0.56	มาก	4
3. ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.07	0.63	มาก	2
4. ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.04	0.59	มาก	3
รวม	**4.10**	**0.47**	**มาก**	

4. ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารกับการนิเทศภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ด้านการแสวงหาความรู้ (x5), ด้านการรู้ดิจิทัล (X3), ด้านวัฒนธรรมดิจิทัล (X4), และด้านการส่งเสริม สนับสนุน อย่างมีส่วนร่วม (x6) ร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.722 และมีประสิทธิภาพในการทำนาย (Coefficient of Determination: R^2) ร้อยละ 52.10 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (S.E.est) เท่ากับ ±.0384 ดังตารางที่ 3 และ ตารางที่ 4

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปรพยากรณ์	R	R^2	Adj R^2	F	P
ด้านการแสวงหาความรู้ (x_5)	.722	.521	.443	89.061	.000
ด้านการรู้ดิจิทัล (X_3)					
ด้านวัฒนธรรมดิจิทัล (X_4)					
ด้านการส่งเสริม สนับสนุน อย่างมีส่วนร่วม (x_6)					

**P < .01

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การถดถอยพหุคูณของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา

ตัวแปร	B	β	SE.B	t	sig	Tolerance	VIF
(Constant)	1.035		.188	5.506**	.000		
ด้านการแสวงหาความรู้ (x_5)	.413	.492	.046	9.040**	.000	0.494	2.023
ด้านการรู้ดิจิทัล (X_3)	.170	.201	.042	4.022**	.000	0.587	1.704
ด้านวัฒนธรรมดิจิทัล (X_4)	.101	.120	.034	2.999**	.003	0.915	1.092
ด้านการส่งเสริม สนับสนุน อย่างมีส่วนร่วม (x_6)	.071	.097	.034	2.078**	.039	0.674	1.484

**P $<$ .01

ซึ่งจะได้สมการพยากรณ์ในสมการรูปคะแนนดิบ และสมการรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$\hat{y} = 1.035 + 0.413(x_5) + 0.170(x_3) + 0.101(x_4) + 0.071(x_6)$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$\hat{z}_y = 0.492(x_5) + 0.201(x_3) + 0.120(x_4) + 0.097(x_6)$

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายเป็นประเด็น ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เหตุผลที่ผลการวิจัยปรากฏในลักษณะนี้ เนื่องจากสภาพบริบทของพื้นที่จัดการศึกษาซึ่งครอบคลุมพื้นที่ชายแดนและพื้นที่สูง มีความท้าทายทั้งจากความเจริญทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และข้อจำกัดเชิงภูมิศาสตร์ที่ทำให้การติดต่อสื่อสารแบบดั้งเดิมทำได้ยากลำบาก สภาพการณ์ดังกล่าวบีบบังคับและผลักดันให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับตัวเชิงรุก ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองด้วยการแสวงหาความรู้ทางเทคโนโลยีใหม่ๆ อยู่เสมอ พร้อมทั้งประยุกต์ใช้เครื่องมือและแพลตฟอร์มดิจิทัลในการสื่อสารเพื่อประสานงาน ติดตามงาน และขับเคลื่อนการบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างไร้ข้อจำกัดเชิงระยะทางและเวลา

สาเหตุและปัจจัยการปรับตัวดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดภาวะผู้นำดิจิทัลของ Sheninger (2014) และ สุกัญญา แช่มช้อย (2562) ที่อธิบายว่า ผู้นำดิจิทัลในบริบทการศึกษายุคใหม่ต้องมีคุณลักษณะของการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learner) มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาองค์กร และสามารถเลือกใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเป็นช่องทางหลักในการสร้างความเข้าใจ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงาน และสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากร นอกจากนี้ การที่ผู้บริหารมีภาวะผู้นำดิจิทัลด้านวิสัยทัศน์ การรู้ดิจิทัล วัฒนธรรมดิจิทัล และการส่งเสริมสนับสนุนอย่างมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเช่นกัน สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของ จิณณวัตร ปะโคทัง (2561) ที่ระบุว่า ผู้นำสถานศึกษามืออาชีพต้องมีความสามารถในการหลอมรวมทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ากับวิสัยทัศน์การพัฒนาวิชาการ ตลอดจนการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับการใช้นวัตกรรมดิจิทัลอย่างปลอดภัย มีจริยธรรม และเท่าเทียม

จากเหตุผลและหลักการเชิงทฤษฎีข้างต้น ส่งผลให้ผลการวิจัยในครั้งนี้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีภาวะผู้นำดิจิทัลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยโดดเด่นคือ ด้านการแสวงหาความรู้ และด้านการสื่อสารดิจิทัล ซึ่งสะท้อนถึงความพร้อมและศักยภาพของผู้บริหารในการขับเคลื่อนสถานศึกษาเข้าสู่ยุคดิจิทัล ผลการวิจัยนี้นอกจากจะสอดคล้องกับทิศทางนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566: 14-15, 22-24) ตามแผนพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 และกรอบการพัฒนาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 (2566: 45) ที่มุ่งยกระดับสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารเพื่อนำเทคโนโลยีมาเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการแล้ว ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรทิพย์ นุแปงถา (2567) ที่ศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการแสวงหาความรู้และด้านการส่งเสริมสนับสนุนอย่างมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยสูง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ พิมพิลา อำนาจ (2566) ที่พบว่าระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พราวรวี ปัญญาดี (2567: 352-361) ที่ศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทพื้นที่จังหวัดน่านและพบว่ามีภาวะผู้นำดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ข้อค้นพบทั้งหมดนี้จึงเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ยืนยันว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันมีการพัฒนาและปลูกฝังภาวะผู้นำดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง จนสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้อำนวยการและบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิผล

2. ระดับการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 การนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องจากความท้าทายเชิงบริบท ทั้งลักษณะภูมิศาสตร์ที่เป็นเทือกเขาสูง พื้นที่ชายแดน ความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของผู้เรียน ตลอดจนข้อจำกัดด้านงบประมาณเดินทาง ผลักดันให้ผู้บริหารและครูปรับเปลี่ยนจากการควบคุมตรวจสอบแบบดั้งเดิม ไปสู่ระบบการนิเทศแบบกัลยาณมิตรที่เน้นการช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และสร้างความร่วมมือทางวิชาการ ร่วมกับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการวางแผน ติดตาม และประเมินผลอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้กระบวนการนิเทศมีความคล่องตัว รวดเร็ว และตอบสนองต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูได้อย่างทันท่วงที

สาเหตุและกระบวนการดำเนินงานดังกล่าวยังสอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการนิเทศภายในเชิงพัฒนา (Developmental Supervision) และวงจรบริหารงานคุณภาพ PDCA (Plan–Do–Check–Act) ของ Deming (อ้างใน กรองทอง จิรเดชากุล, 2550) ที่เน้นการดำเนินงานอย่างเป็นระบบบนฐานข้อมูลสารสนเทศจริงเพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ก่อนนำไปสู่การวางแผน ลงมือปฏิบัติ ปรับปรุง และติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา แช่มช้อย (2562) ที่อธิบายว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อดิจิทัลมาบูรณาการในระบบการนิเทศ ช่วยเปลี่ยนบทบาทของการนิเทศจากการประเมินเชิงอำนาจ ไปสู่การนิเทศแบบช่วยเหลือและสนับสนุน (Supportive & Collaborative Supervision) ที่สามารถสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ครูผู้สอนได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และโปร่งใส ช่วยลดอุปสรรคเรื่องเวลาและระยะทางในพื้นที่ห่างไกลได้เป็นอย่างดี

จากเหตุผลและหลักการเชิงทฤษฎีข้างต้น ส่งผลให้ผลการวิจัยในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการประเมินผลการนิเทศ โดยเฉพาะด้านการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ และด้านการวางแผนการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยโดดเด่น สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งในการใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นฐาน (Data-driven decision making) เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างตรงจุด ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จรินทร์ อุตสาหะ (2564) ที่พบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการวางแผนและการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพิลา อำนาจ (2566) ที่ระบุว่าการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเข้ากับระบบ บริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ข้อค้นพบเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการจัดการนิเทศภายในที่มีระบบและปรับตัวเท่าทันเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญ ในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิผล

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารกับการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสื่อสารดิจิทัล 2) ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล 3) ด้านการรู้ดิจิทัล 4) ด้านวัฒนธรรมดิจิทัล5) ด้านการแสวงหาความรู้ 6) ด้านการส่งเสริม สนับสนุน อย่างมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง -.005 ถึง .638 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในบริบทของการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือหลักในการสื่อสาร การติดตาม และการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายใต้ กระทรวงศึกษาธิการ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้บริหารให้มีสมรรถนะด้านดิจิทัล และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550) ขณะเดียวกัน ยังสอดคล้องกับนโยบายและกลยุทธ์ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการ ส่งเสริมการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม และการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (Data-driven Management) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในระดับพื้นที่

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการรู้ดิจิทัล และด้านการแสวงหาความรู้ มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนกระบวนการนิเทศภายใน เนื่องจากผู้บริหารสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการนิเทศ เช่น การนิเทศทางไกล (Online Supervision) การใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล และคลังสื่อออนไลน์ ซึ่งช่วยเพิ่มความสะดวกรวดเร็ว และขยายโอกาสในการเข้าถึงการนิเทศได้อย่างทั่วถึง โดยสอดคล้องกับแนวทางของเขตพื้นที่ที่ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้และการบริหารจัดการสถานศึกษา ในด้านวัฒนธรรมดิจิทัล และด้านการส่งเสริม สนับสนุนอย่างมีส่วนร่วม พบว่ามีส่วนช่วยสร้างบรรยากาศองค์กรที่เอื้อต่อการนิเทศ โดยผู้บริหารสามารถสร้างค่านิยมการทำงานแบบเปิดรับเทคโนโลยี และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ที่เน้นการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) และการทำงานแบบมีส่วนร่วม ส่งผลให้การนิเทศเปลี่ยนจากการ

ตรวจสอบเป็นการร่วมพัฒนา ขณะเดียวกัน ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านการสื่อสารดิจิทัล มีบทบาทในการกำหนดทิศทางและถ่ายทอดเป้าหมายของการนิเทศไปยังครูและบุคลากรได้อย่างชัดเจน ทันเวลา และหลากหลายช่องทาง เช่น Line, Zoom หรือระบบ Cloud ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของเขตพื้นที่ที่ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารองค์กรและการบริหารจัดการแบบดิจิทัล อย่างไรก็ตาม แม้ว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง และมีบางค่าที่เข้าใกล้ศูนย์ (-0.005) ซึ่งสะท้อนว่าความสัมพันธ์ในบางประเด็นยังไม่ชัดเจน แต่อาจเป็นผลมาจากความแตกต่างของขนาดสถานศึกษา ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล หรือความสามารถของบุคลากร ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรนำไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายหรือแผนพัฒนาในอนาคต

ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการนิเทศภายใน โดยเฉพาะในด้านการใช้เทคโนโลยี การสร้างวัฒนธรรมองค์กร และการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับทั้งนโยบายระดับชาติและระดับเขตพื้นที่ และเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เกิดความยั่งยืนในบริบทของพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรินทร์ อุตสาหะ (2564: 115) พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการ นิเทศภายในสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสัมพันธ์ ในทางบวกในระดับมากและมากที่สุด อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับแนวคิดของ วันสุไลมาน แวสุหลง (2564: 131) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ ทางวิชาการกับการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดปัตตานีพบว่า ภาพรวมภาวะผู้นำทางวิชาการกับการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ใน ระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสรุปเป็นองค์ความรู้จากการวิจัยได้ ดังนี้

1. องค์ความรู้ใหม่และแบบจำลอง K-L-C-P Model ก่อให้เกิดแบบจำลององค์ความรู้การขับเคลื่อนการนิเทศภายในด้วยภาวะผู้นำดิจิทัลในบริบทสถานศึกษาพื้นที่เฉพาะ ชี้ให้เห็นว่า 4 เสาหลัก ได้แก่ การแสวงหาความรู้ (K) การรู้ดิจิทัล (L) วัฒนธรรมดิจิทัล (C) และ การส่งเสริมสนับสนุนอย่างมีส่วนร่วม (P) เป็นกลไกสำคัญที่ร่วมกันอธิบายและพยากรณ์ความสำเร็จของการนิเทศภายในสถานศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติถึงร้อยละ 52.10

2. กลไกการเปลี่ยนผ่านสู่การนิเทศแบบผสมผสาน (Hybrid Supervision) ภาวะผู้นำดิจิทัลช่วยปรับเปลี่ยนระบบการนิเทศจากการควบคุมตรวจสอบแบบดั้งเดิม ไปสู่การนิเทศเชิงสนับสนุนแบบกัลยาณมิตรและการสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการเรียนรู้ร่วมกัน (PLC) บนแพลตฟอร์มดิจิทัล ซึ่งช่วยทลายข้อจำกัดเชิงระยะทางและโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่เสถียรในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่สูง

3. การเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการและการนำไปประยุกต์ใช้ ผลการวิจัยสร้างข้อค้นพบใหม่ว่าข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีที่ไม่พร้อมสามารถชดเชยได้ด้วยการขับเคลื่อนพลังเชิงพฤติกรรมและวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหาร ซึ่งให้ประโยชน์เชิงนโยบายในการจัดสรรทรัพยากรดิจิทัล การออกแบบหลักสูตรพัฒนาผู้บริหาร และการวางยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารด้านการรู้ดิจิทัลและด้านการแสวงหาความรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง สถานศึกษาควรต่อยอดความพร้อมดังกล่าวด้วยการจัดทำเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และระบบชี้แนะ (Coaching System) เพื่อให้ผู้บริหารที่มีสมรรถนะสูงได้ถ่ายทอดเทคนิคการนำนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการแก่ผู้บริหารท่านอื่น ซึ่งจะช่วยยกระดับการนำทักษะทางเทคโนโลยีไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์การพัฒนาการนิเทศภายในได้อย่างมีทิศทาง

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาด้านการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สถานศึกษาควรนำข้อมูลสารสนเทศที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปใช้ออกแบบแผนและกิจกรรมการนิเทศภายในที่ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นของครูผู้สอนเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มสาระวิชา แทนการใช้วิธีการนิเทศรูปแบบเดียวกันทั้งสถานศึกษา ควบคู่กับการพัฒนาระบบสะท้อนผลการประเมินเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลมีความสัมพันธ์และส่งผลต่อการนิเทศภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ภาวะผู้นำดิจิทัลในการขับเคลื่อนกระบวนการนิเทศโดยเปลี่ยนบรรยากาศจากการตรวจตราเชิงอำนาจไปสู่การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการเรียนรู้ร่วมกัน ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูลและการสื่อสารเพื่อลดภาระงานเอกสารที่ไม่จำเป็น ช่วยให้การติดตามและให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ครูผู้สอนทำได้อย่างรวดเร็ว โปร่งใส และยืดหยุ่นต่อข้อจำกัดเชิงเวลาและระยะทาง

1.4 จากสมการพยากรณ์พบว่า ด้านการแสวงหาความรู้ ด้านการรู้ดิจิทัล ด้านวัฒนธรรมดิจิทัล และด้านการส่งเสริมสนับสนุนอย่างมีส่วนร่วม เป็นตัวแปรสำคัญในการพยากรณ์การนิเทศภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำสมรรถนะด้านการแสวงหาความรู้และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรมาจัดตั้งระบบการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ของสถานศึกษา เพื่อรวบรวมนวัตกรรม สื่อ และเทคนิคการสอนที่ได้จากการนิเทศ ให้ครูผู้สอนสามารถเข้าถึงและนำไปปรับใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้ทันที

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาเชิงลึกและเปรียบเทียบเชิงบริบท ควรใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยแบบผสมผสาน หรือแบบจำลองสมการโครงสร้าง (SEM) เพื่ออธิบายกลไกเชิงสาเหตุและปัจจัยเงื่อนไขของภาวะผู้นำดิจิทัลต่อการนิเทศภายใน พร้อมทั้งศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนและสถานศึกษาในต่างสังกัดหรือต่างพื้นที่ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของแบบจำลององค์ความรู้

2.2 การวิจัยและพัฒนารูปแบบการนิเทศในพื้นที่เฉพาะ ควรวิจัยและพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในยุคดิจิทัล (R&D) สำหรับสถานศึกษาในพื้นที่ห่างไกล พื้นที่สูง หรือพื้นที่ชายแดน ควบคู่กับการวิจัยเชิงทดลองเพื่อประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลที่มีต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการนิเทศและการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง (References)

กรทิพย์ นุแปงถา. (2567). **ภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.

กรองทอง จิรเดชากุล. (2550). **คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน.** ธารอักษร.

จรินทร์ อุตสาหะ. (2564). **ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศในสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

จิณณวัตร ปะโคทัง. (2561). **ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ.** ศิริธรรมออฟเซ็ท.

จิติมา วรรณศรี. (2557). **การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 3. รัตนสุวรรณ.

จิรพล สังข์โพธิ์ สุวรรณ จันทิวาสารกิจ และ เสาวณีย์ อยู่ดีรัมย์. (2560). ภาวะผู้นำในการบริหารยุคดิจิทัล: องค์การไอทีและองค์การที่เกี่ยวข้องกับไอทีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. **รายงานการวิจัย.** วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นิศาชล บำรุงภักดี. (2563). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1.** พิมพ์ครั้งที่ 5. สุวีริยาสาส์น.

พราวรวี ปัญญาดี. (2567). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดน่าน. **เสฏฐวิทย์ปริทัศน์**. 4(3): 352-361.

พิมพิลา อำนาจ. (2566). **ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ภานุมาศ จันทร์ศรี. (2562). **โมเดลการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา: การวิจัยแบบผสมผสานวิธี**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

รัตติยา มะโน. (2561). **แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีประสิทธิผลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1**.วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

วันสุไลมาน แวสุหลง. (2564). **ภาวะผู้นำทางวิชาการกับการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

ศิริลักษณ์ กาศมณี. (2558). **การนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในอำเภอแม่ลาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.

สุกัญญา แช่มช้อย. (2562). **การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล.** พิมพ์ครั้งที่ 2. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุชญา โกมลวานิช และคณะ. (2563). องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23. **ในการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 21**. 67-73. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. (2566). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570**. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. (2568). **ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีการศึกษา 2568**. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา.** โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562.** โรงพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566–2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กระทรวงศึกษาธิการ. https://www.obec.go.th

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดแพร่. (2561). **แผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561**. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดแพร่.

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. (2565). **คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน.** สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). **การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School Management in Digital Era). ทรูปลูกปัญญา**. https://www.trueplookpanya.com/dhamma/content/52232. สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2569.

Broadribb, K. (2014). **Digital Leaders: The new technology gurus in school.** Retrieved January 8, 2026, from https://wholeeducation.wordpress.com/2014/11/28/digitalleaders-the-new-technology-gurus-in-school/

CASTLE (Center for Advanced Study of Technology Leadership in Education). (2009). **Principal Technology Leadership Assessment**. Retrieved January 13, 2026, from https://schooltechleadership.org

Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of psychological testing (5th ed.).** Harper Collins Publishers.

Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. **Archives of Psychology**. 22(140): 1-55.

Sheninger, E. (2014). **Digital leadership: Changing paradigms for changing times**. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

Sullivan, L. (2017). **8 Skills Every Digital Leader Needs.** Retrieved July 8, 2023, from https://www.cmswire.com/digital-workplace/8-skills-every-digital-leaderneeds